

عنوان اثر: متفکران بزرگ جامعه‌شناسی
مؤلف/ مترجم: راب استونز /مهرداد میردامادی
ناشر/ سال نشر: نشر مرکز/ ۱۳۷۹

معرفی، نقد و بررسی

راب استونز دکترای خود را از دانشگاه اسکس (Essex) گرفته است. نظریه‌های جامعه‌شناسی یکی از حوزه‌های اصلی تدریس اوست. علائق پژوهشی وی به طور کلی، نظریه اجتماعی و به طور خاص، نظریه ساختاربندی است. تحلیل اسنادی فیلم‌های داستانی و ماهیت تجربه در تجدد مدرنیته متأخر، رابطه بین نظریه اجتماعی انتزاعی با مطالعات موردی از علاقه‌مندی‌های دیگر اوست. از کتاب‌های وی می‌توان نظریه ساختاربندی (۲۰۰۴)، برهان جامعه‌شناختی (۱۹۹۶) و مقالاتی چون «آنتونی گیدنز» در دایره‌المعارف علوم اجتماعی، ویراسته جورج ریتزر (۲۰۰۴) نام برد. او هم‌اکنون رئیس دپارتمان جامعه‌شناسی اسکس است.

کتاب متفکران بزرگ جامعه‌شناسی (۱۹۹۸) یکی از کتاب‌هایی است که راب استونز ویراستاری آن را به عهده داشته و در سال ۱۳۷۹ مهرداد میردامادی ترجمه و انتشارات «مرکز» آن را در ۲۰۰۰ نسخه با قطعی وزیری به چاپ رسانده است.

هدف نویسنده کتاب آن است که با فراهم آوردن نظری اجمالی، روشن، قابل فهم و معقول از تحولات عمده این حوزه که از مارکس به بعد صورت گرفته، خواننده را با این منابع تفکر جامعه‌شناختی آشنا کند و این مهم را به شکلی انجام دهد که عطش مطالعه و خواندن آثار بیشتری را در زمینه جامعه‌شناسی در وی برانگیزاند و او را قادر سازد بین درس‌های جامعه‌شناسی و زندگی روزمره ارتباط برقرار کند.

در این اثر، موجز بودن هر فصل (سه بخش و ۲۱ فصل) به شکلی طراحی شده تا فردی که به تازگی با این حوزه یا با متفکری خاص آشنا شده، بتواند فصل مربوطه را تا انتها ادامه دهد و در عین حال، تصویر روشنی از اهمیت خاص آن نظریه پرداز به دست آورد. نگارش اختصاصی هر فصل این کتاب به عهده نویسنده‌ای گذاشته شده که شناخت دقیق تری نسبت به موضوع دارد. ویژگی در خور توجه نویسندگان این کتاب را شاید بتوان این دانست که معمولاً خودشان در زمره نظریه پردازان خلاق جامعه‌شناسی به شمار می‌روند.

بیست و یک فصل مجزای این کتاب به سه بخش کلی تقسیم شده است تا بدین ترتیب برداشتی هر چند ساده از ترتیب زمانی متفکران بزرگ جامعه‌شناسی ارائه و نشانه‌هایی برای دادن نوعی حس جهت‌گیری به خواننده عرضه شود. نظم و ترتیب ارائه مطالب شکلی بسیار ساده دارد و هدف از آن ارائه حقایقی ساده درباره زمان تحریر نظریه‌ها توسط نظریه پردازان و تأثیری که این نظریه‌ها به لحاظ زمانی بر تفکر جامعه‌شناختی داشته‌اند، بوده است.

سایر آثار مشابه:

لوئیس کوزر / محسن ثلاثی

ریمون آرون / باقر پرهام

زندگی و اندیشه بزرگان جامعه‌شناسی

مراحل اساسی سیر اندیشه در جامعه‌شناسی

بررسی شکلی

نگارش متن ترجمه شده، روان اما رسایی آن در حد متوسط است. برخی از جملات به شکلی طولانی بیان شده‌اند که فهم مطلب را دشوار می‌سازد. برای مثال:

صفحه ۱۳، پاراگراف دوم، سطر هفتم: «پس از این تعاملات، روال‌های اجتماعی ساختارمندی وجود دارد که نمی‌گذارد بازیگران عرصه اجتماع تأثیراتی را که می‌خواهند بر جامعه اعمال کنند، چرا که یا درک کاملی از این تأثیرگذاری ندارند و یا به این دلیل که در رویارویی با دشواری بار سنگین بنای جامعه که نسل‌های پیشین پی‌ریزی کرده‌اند، یعنی همان جرم سخت و سنگین ساختار اجتماعی که کریستالیزه شده و شکل یافته، خود را فاقد قدرت لازم برای تأثیرگذاری بر آن می‌بینند»؛

متفکران بزرگ جامعه‌شناسی ۱۱۳

صفحه ۳۱، پاراگراف آخر «روشن است که محدود کردن تعداد موضوعات به پنج مورد، کاملاً اختیاری است اما این مزیت را دارد که از مطرح شدن موضوعات، به شکلی فراگیر، جلوگیری کرده و تنها به موضوعات کانونی پرداخته می‌شود که بیش از آنکه باعث تشویق خواننده شود زمینه تفکر و برانگیختگی را در وی به وجود می‌آورد».

اشتباه حروف نگاری در این اثر بسیار کم است. اما از نظر علائم نگارشی اشتباهاتی دیده می‌شود. یکی از اشکالاتی که در سراسر متن مشاهده می‌شود، استفاده همزمان از علامت «» و حرف عطف «و» به تبعیت از متن انگلیسی کتاب است. به علاوه، در برخی از موارد از علامت «.» که نشان دهنده پایان جمله است و حرف عطف «و» که دو جمله را به هم متصل می‌کند، استفاده شده است. برای مثال:

صفحه ۱۳، سطر ششم: «نظریه، و لذا به متفکران، و به نظریه‌هایی»؛ صفحه ۲۹۶، پاراگراف آخر، سطر دوم: «محقق نمی‌شود، و متونی که ..»؛ صفحه ۲۹۷، پاراگراف دوم، سطر دوم: «مارکس، و نیز ظهور ...»؛ سطر یازدهم از صفحه ۴۴۳: «تلفیق کرد. و نیز با استفاده از ...»؛

از لحاظ حروف‌نگاری معمولی است. تناسب بین فونت‌های استفاده شده در تیترها، متن و زیرنویس رعایت شده است. صفحه‌آرایی در حد خوب است. حاشیه‌ها متناسب می‌باشد. در سرصفحه نام کتاب و شماره صفحه و عنوان فصل درج شده است. صحافی کتاب مطلوب است. طرح جلد، بسیار معمولی می‌باشد و از طرحی که نشان دهنده موضوع کتاب باشد، استفاده نشده است و تنها نام جامعه‌شناسانی که در کتاب راجع به آنها مطلب نوشته شده است، در مستطیلی بنفش رنگ که بر روی دایره‌ای زرد قرار گرفته، آمده است.

بررسی محتوایی

کتاب چکیده‌ای از آراء بیست و یک تن از مهم‌ترین جامعه‌شناسانی است که در جامعه‌شناسی نقش مؤثر داشته‌اند و نویسندگان هر فصل، در بیان مطالب، به درستی اصطلاحات و مفاهیم خاص جامعه‌شناسان مورد نظر را به کار گرفته‌اند.

مترجم محترم، همه جا از معادل‌های رایج برای اصطلاحات تخصصی استفاده نکرده است. برای مثال:

کردار در برابر Action، زبان‌آوری در مقابل Articulation، ساختمان‌گرا معادل Constructivist، کاهش‌گرایی در برابر Reduction، همدلانه معادل Supportive و ...

از آنجایی که کتابها هدف منبع درسی نوشته نشده است، نمی‌توان انتظار استفاده از تمرین و آزمون داشت. نویسنده، تصویر هر جامعه‌شناس را در ابتدای فصل و منابعی برای اطلاع بیشتر در انتهای فصل مربوطه آورده است و برخی از مطالب را که با فونتی کوچکتر از قلم متن اصلی نوشته شده در کادر قرار داده است. اما از مقدمه فصول و نتیجه‌گیری، آمار و مقایسه استفاده نشده است.

این اثر یک منبع کمکی است و می‌تواند اطلاعاتی را در مورد جامعه‌شناسان مطرح شده در کتاب، هر چند مختصر، در اختیار خواننده قرار دهد.

عنوان و فهرست کتاب با محتوای آن کاملاً منطبق است. نام کتاب متفکران بزرگ جامعه‌شناسی است و محتوای اثر نیز مربوط به بیست و یک نفر از بزرگترین جامعه‌شناسان می‌باشد.

از آنجایی که در مورد هیچ یک از صاحب‌نظران مطرح شده در کتاب به تفصیل و به قدر کافی بحث نشده است، این اثر صرفاً کتابی مکمل برای منابع اصلی دروس نظریه‌ها و بینش‌های جامعه‌شناسی محسوب می‌شود.

اطلاعات اثر با توجه به زمان انتشار آن (۱۹۹۸) به روز است. در این اثر، بسیاری از صاحب‌نظران جدید، همچنین کمتر شناخته شده، بررسی شده‌اند. نحوه نگارش کتاب، نمونه‌ای از نوآوری در این اثر است. نگارش اختصاصی هر فصل این کتاب، به عهده نویسنده‌ای گذاشته شده است که علاوه بر شناخت دقیق‌تری نسبت به موضوع، به آن دانشمند علاقه هم داشته است. به علاوه، همان‌طور که راب استونز خود اذعان داشته است، فصل‌های مختلف این کتاب به مثابه کوششی است برای گسترش و تعمیق جهان‌بینی جامعه‌شناسی.

مطالب کتاب از نظم منطقی پیروی می‌کند. اما انسجام مطالب در همه فصول رعایت نشده است. هدف نویسنده کتاب آن است که با فراهم آوردن نظری اجمالی، روشن، قابل فهم و معقول از تحولات عمده جامعه‌شناسی که از مارکس به بعد صورت گرفته، خواننده را با این منابع تفکر جامعه‌شناختی آشنا کند و این مهم را به شکلی انجام دهد که عطش مطالعه و خواندن آثار بیشتری را در زمینه جامعه‌شناسی در وی برانگیزاند و او را قادر سازد بین درس‌های جامعه‌شناسی و زندگی روزمره ارتباط برقرار کند.

از نویسندگان فصل‌های کتاب خواسته شده تا چارچوب مشترکی را که راب استونز ارائه داده است، را تا حد امکان دنبال کنند و چنانچه این امکان فراهم نبوده به روح این چارچوب وفادار بمانند. نویسندگان این کتاب در برخی موارد این چارچوب را رعایت کرده‌اند.

از آنجایی که هر فصل را نویسنده‌ای نوشته که در آن زمینه تخصص بیشتری داشته است، قاعدتاً باید از منابع موجود به قدر کفایت استفاده شده باشد. یادداشت‌های انتهایی کتاب که به تفکیک هر فصل آمده و منابع پایانی هر فصل که برای مطالعه بیشتر خوانندگان معرفی شده است، گواه این مدعاست. استنادات و ارجاعات اثر بسیار دقیق است.

آن گونه که از مقدمه کتاب استنباط می‌شود، رویکرد علمی راب استونز، ارتباط بیشتر نظریه با زندگی روزمره و تلفیق نظریه‌ها در سطوح خرد، میانه و کلان است.

این اثر در مورد نظریه‌های بیست و یک تن از مهم‌ترین جامعه‌شناسان نوشته شده و در مورد فرهنگ و ارزش‌های اسلامی و مسایل مربوط به نظام جمهوری اسلامی ایران مطلبی بیان نشده است.

هر فصلی از این کتاب بر اساس این دیدگاه نوشته شده است که همه ما به طور حتم می‌توانیم مطالبی را از متفکران جامعه‌شناسی فرا بگیریم. متفکرانی که وقت صرف کرده و با نظم، صبوری، سرسختی و سعه‌صدر تلاش کرده‌اند تا درباره تمام ابعاد مهم جامعه به تفکری طولانی و سخت بنشینند. بدون آموختن و تحصیل جامعه‌شناسی از فردی متخصص، نگرش ما نسبت به مسائل اجتماعی نگرشی نوعاً بی‌مایه و اغلب بچه‌گانه خواهد بود.

کتاب کامل و کیفیت ترجمه خوب است.
نوشتن مقدمه یا توضیح اضافی در مورد اصطلاحات، به صورت پاورقی
از مترجم دیده نمی‌شود.

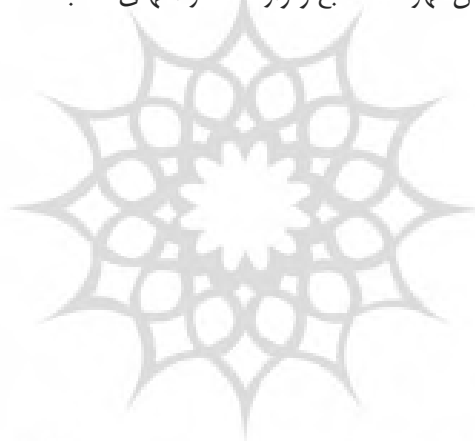
پیشنهادات

توصیه می‌شود در چاپ جدید برای استفاده بیشتر خوانندگان از اثر مزبور، به نکات زیر
توجه شود:

اصلاح معادل‌گذاری‌ها و استفاده از معادل‌های رایج اصطلاحات

تخصصی

ویرایش تخصصی کتاب به منظور روان‌تر شدن متن
افزودن فهرست منابع و واژه‌نامه در انتهای کتاب

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی